

Политика, 04.02.2009.

Када се данас размишља о будућности односа на „словенском југу“, не може се побећи од прошлости тих односа и сталне прераде исте. Када се имање дели, настају често свађе око међа које добијају некад судски, а некад и трагични епилог. У случају СФРЈ, резултат је трагичан. Свеукупно, на подручју бивше Југославије погинуло је и нестало око 130.000 људи, а више стотина хиљада је натерано у трајно избеглиштво, док је око три милиона људи било у неком периоду током деведесетих у избегличком статусу. Високи бројеви, иако су знатно нижи од пропагандно коришћених током ратова и после њих за југословенско наслеђе (нажалост и дан-данас), неминовно тешко оптерећују односе међу државама наследницама.

Националистичка природа ратова за југословенско наслеђе, где се словеначко вођство борило за независност националне државе од СФРЈ, српско за хегемонију у већој или мањој Југославији или за што већу Србију са што мањим уделом несрба у њој, хрватско за што већу од СФРЈ независну националну државу са што мањим уделом Срба у њој, Бошњаци за хегемонију у од СФРЈ независној БиХ, и Албанци за од Србије независно Косово са што мање Срба – одредила је и послератну борбу за хегемонију на јужнословенским просторима. Једине две државе наследнице СФРЈ које су кадре да остваре хегемонију јесу Хрватска, победница у ратовима за југословенско наслеђе, и Србија као, иако поражена, најмногољуднија држава наследница.

Бошњаци се јављају као ратни и поратни савезник Хрватске зато што су у рату највише страдали од Срба, а Република Српска се опажа као стална претња опстанку БиХ. У паничној жељи да се очува БиХ, као изузетак од тријумфа националистичког начела на простору СФРЈ, неретко се тражи (Харис Силајџић) укидање Српске као „геноцидне творевине“, а Бошњацима се приписује монопол на жртву, јер су наводно „жртве великосрпског национализма и геноцида“. Хрватској, пак, одговара овакав став, пошто и она жели да се представи „жртвом великосрпског национализма“, што се лакше постиже „шверцовањем“ уз БиХ. Овој игри послужиле су и тужбе Међународном суду у Хагу, баш као и Међународни суд за ратне злочине у истом граду.

Но, док први суд суди у складу са правдом и правом, други је под непосредним утицајем САД, које из својих империјалних интереса подржавају хегемонију Хрватске на словенском југу, а Турске и Албанаца (на Косову и у Албанији) на целом Балкану.

Разуме се, овакво стање стварних међудржавних и међунационалних односа на простору бивше Југославије, уз мешање најмоћније силе на планети, не погодује развијању добросуседства и развоју привреде и друштава на овим подручјима. Имајући у виду поменути злоћудни утицај највеће империјалне силе, тешко је очекивати да ће се

Оно што Србија може

Пише: Јово Бакић
среда, 04 фебруар 2009 19:13

услови променити набоље док се не промени равнотежа снага на глобалном нивоу.

Ипак, оно што Србија може да уради у њој сасвим ненаклоњеним околностима јесте следеће: вођење што мудрије политике која се ослања на дипломатију, културу и подстицање привредног развоја, а никако не на силу; усмеравање државног брода према ЕУ у коју треба што пре стићи; спремање војске за будуће неприлике које ће вероватно наступити уколико се драматичније промени тренутна равнотежа снага; искрена тежња ка миру у региону, уз подржавање независне БиХ и у њеном оквиру суверене Српске Републике; успостављање што ближих односа са Црном Гором и Македонијом, с којима се није ратовало и где постоје бројне породичне везе, те узајамни привредни и политички интереси; успостављање блиских односа са Словенијом, а нарочито са ненационалистичким и антидесничарским странкама; давање до знања Хрватској да у Србији има партнера за сарадњу на равноправним основама, без икакве жеље да се хегемонија наметне или да се трпи.

Напоследку, мудрост политике се огледа и у томе колико она уважава стварност, тј. реалну моћ ривала и себе самога. Србија је изгубљеним ратом 1999. против НАТО-а *de facto*

изгубила могућност да влада већим делом територије Косова на којој Албанци имају већину и нема снаге да ту територију врати под свој суверенитет. Подршка НАТО-а албанском национализму Србију оставља без много избора. Албанцима треба ставити до знања да у Србији немају непријатеља, а тежње за њиховом хегемонијом морају се мотрити будним оком, пошто се демографска снага каткад да преточити у политичку моћ. Србија треба тихо да ради на свом јачању, придобијајући културном и привредном производњом симпатије суседа, ЕУ, и ширег окружења.

Социолог, асистент на Филозофском факултету у Београду